

Изази Недјељом.

Цијена:
За ДРВУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (и ВОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на 90 год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
године 10 франка, на чет-
врт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политику и књижевност.

Постало је да се у
издавању Гласа Црногорца
председништво Гласа
Црногорца у Цетињу, а
који се и картом упу-
ћује на пошту у Цетињу,
Долни мост у Цетињу,
у Рукотиску се неће по-
стићи.

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За огласе који
и на дуже вријеме трају.

ЦЕТИЊЕ, 21. Јула.

Рекосмо, да Црна Гора мора на-
рочито бити опрезна у својој тргова-
чкој политици, којом улази у међуна-
родни састав свијетског обрта.

То долази отуда, што је народ-
но-економска снага наше земље не-
сразмјерно мала према величини моћи
других народа и земаља, с којима
би Црна Гора имала ступити, по по-
ложив своје, у међународни тргова-
чки саобраћај.

Тај саобраћај није ништа друго
него борба, у којој се истина не про-
лијева крв, али се могу штетити и
губити животи интереси земље до
тог степена, да на пошљетку земља
изгуби своју независност и самостал-
ност, дакле главне знакове свога жи-
вота.

У тој борби, као и у свакој дру-
гој, подијежу се обично онај, који је
слабији, невинији, неумјешнији, ко-
ји не умје да се послужи zgodним
приликама, који остане сам без са-
везника.

Кад је то тако, онда настаје пи-
тање: како ће мала и слаба Црна
Гора, на најнижем степену свога на-
родно-економског развика, одолети у
тој борби сили и навали јевропских
великана на пољу свијетског обрта?

Донста, на први мах изгледа да
је то немогуће и да би по Црну Го-
ру боље било да изаида не излази из
својих кршних граница и да не
стоји у тај свијетски саобраћај, гдје
је тежа тако нерамна борба.

На ипак, има пута и начина, да
и та мала и слаба Црна Гора одр-
жи своју народно-економску самостал-
ност посред неравне борбе међу свијет-
ским колосима, само ваља да се до-
бро уоче ти путеви и zgodно употребе
ти начини.

У трговачкој политици Црне Го-
ре ваља у главном да се има ово на
уму: не допустити ниједној иностран-
ној народно-економској сили да за-
узме искључиво господарство на на-
родно-економском земљишту Црне Го-
ре, а уредити трговачке одношаје и
свезе тако како ће се разне народно-
економске силе међу собом борити на
нашем земљишту, из које ће борбе
само за нас користити произаћи.

Да се ближе и ширине о том
изјаснимо.

Црна Гора не производи за сад
ништа друго осим што јој земља и
стока даде. Од прихода тих произ-
вода она мора да подмирује све своје
потребе. Приходи од земље нијесу
велики, јер земљорадња не излаже то-
лико, да би се од њених производа
могло нешто извозити на страну. Из-
вози се дакле само нешто сировина и
стоке.

А увози се у Црну Гору све
друго што јој треба, јер прерађив-
ни и индустрије у Црној Гори још
нема.

Према томе ми стојимо пред озом
алтернативом: или да затворимо Цр-
ну Гору од свакога страног увоза,
или да отворимо широм врата свачи-
јем страном увозу.

На оно прво никако не можемо
пристати, јер би то значило поврати-
ти Црну Гору у препотопска времена,
ушинути је да са свијем астане
у развиту свом, да удари патраг, да
погуби.

То већ не бисмо могли чинити
ни кад бисмо хтјели, јер осим народ-
но-економских интереса вежу нас за
свијет и сами наши међународни од-
ношаји, који од нас категорично тра-

же, да ступамо напријед са осталим
свијетом и на народно-економском пољу.

Кад се то не може и не треба
да буде, онда не остаје друго него да
отворимо широм врата свачијем стра-
ном увозу.

И то треба да буде, али — условно.
Да то треба да буде, до тога
увиђања можемо доћи, ако станемо
ствар ову испитивати с противне стра-
не, т. ј. ако узмемо на око сву ште-
ту и опасност која би нам долазила
отуда, кад бисмо врата од Црне Го-
ре отворили само једној сили.

Као што већ рекосмо, ми смо на
народно-економском пољу сувише сла-
би, да бисмо могли одржати побједу у
борби са којим такмацем. Пустимо
ли само једнога фактора, да освоји на-
ше земљиште искључиво за себе, ми
ћемо му подлећи за кратко вријеме,
јер он ће се паћи на нашем земљи-
шту са свијем одријених руку, не
ће га везивати ништа, не ће га суз-
бијати ништа, не ће наћи ни на кр-
кву отпорну силу, па ће нам дикти-
рати услове нашега народно-економ-
ског живота, а ми ћемо му се морати
покоравати, хтјели не хтјели. Он ће
нам продавати робу овоју по што је
њему воља, а куповаће производе на-
ше по цијену, која се њему свиђа, и
тако ће нас лијено, чисто да, не осје-
тимо, за кратко вријеме заробити.

Отворимо ли пак врата на Цр-
ној Гори свијема, који имају потребу
да свој есман у свијету протуре, онда
ствар изгледа са свијем другачије. Онда
се не ћемо ми борити ни с ким, него
ћемо само пући користити из борбе дру-
гих. На нашем земљишту други ће
се борити, а нама ће само корист
отпадати из те борбе, којом ћемо се
све више и више снажити. У тој бор-
би падаће цијена есмана који нама
треба, јер ће се конкуренти такмичи,
да нам га што ниже нуде, како би
једни друге побједили и са нашега зе-
мљишта истисли. Ми не ћемо бити ек-
сплоатисани ни с једне стране, него
ћемо ми експлоатисати све, уживајући
згодне околности многостране конку-
ренције. При таком стању ствари ни-
једна сила не ће бити у стању да нас
економски подчини, а ми ћемо се, док
се оне код нас боре, економски сна-
жити и спремати за своју будућност,
па кад се доволно спремно и еко-
номски осигурамо, онда можемо лако
затворити врата пред свијема, или ако
буде нужде да ступимо с њима у бор-
бу, ступити с изгледом на успјех.

Из овога, што наведосмо, види
се јасно, које морају бити основне
линије наше трговачке политике.

Црна Гора стоји у сусједству
двје велике државе, а с једне јој је
стране отворен пут у бијели свијет, па
којем може тражити непосредни додир
и савез са свјема државама свијетским.

Разумије се, да ће Црна Гора
пажњу своју поклонили највише сво-
јим сусједима. Од ових је један пре-
ма њој веома јак својим степеном на-
родно-економског и трговачког развика.
Крај свих добрих и пријатељских
одношаја, у којима је Црна Гора срећ-
на да стоји с овом државом и на
које ће она у равним приликама
ваља напати с чајнишом сајес-
ношћу, влада њена никад доустити
не може, да та држава стече искључи-
во господарство на народно-економ-
ском земљишту Црне Горе, да она
искључиво завлада интересима економ-
ским и трговачким наше државе, да
она даје правац нашем народно-економ-
ском развиту.

Нема сумње, да је Црна Гора, у
сдашњем саставу и положају свом,
са главним народно-економским и тр-
говачким интересима својим увијека
на ту државу, која јој је најближа и
с којом стоји у најјачим саобраћајним
свезама. Влада пригорска трудиће се,
да те свезе и у напредак подржава,
колико је могуће вишом коришћу за
народно-економски и трговачки разви-
так Црне Горе. Увјерена смо потпу-
но и о том, да влада сусједне нам др-
жаве, при данашњем расположењу свом
према Црној Гори, не ће хтјети да
у употреби моћ своју економску и трго-
вачку на штету материјалног развика
наше државе.

Али при свем том, влада наша не
смје се ограничити само на нажну,
коју је дужна имати према тој држа-
ви. Она мора ваљда на ум имати и
трговачке одношаје с другима држа-
вама, као и велике народно-економске
интересе, који за Црну Гору леже у
отвореним морским пристанима њеним,
у том великом отвореном путу који је
води у свијет и који може свијет до-
вести к њој.

О том други пут.

Смугленим очима гледају против-
ници Гледстонови на Лондон. Тамо се
нешто збило, чему се они нијесу ни у
суду падали. Они су сваки дан очеки-
вали, да ће чути, како је Гледстон за
навијек грозно пао и провао, а гле
чуди! Гледстон не само да не паде,
него стоји из племима инглескога на-
рода чвршће ногама.

Сјајна је свједоштва томе — вели-
чанствена демонстрација народа инглес-
ког против конзервативаца, а у кор-
рист либералне политике Гледстонове.
Већка не може бити посрамљена јед-
на политичка партија него што је кон-
сервативна овако колосалном изјавом
мишљења народнога, нити онет поли-
тика једне владе и њене странке ма-
же добити јаче потпоре него што је
Гледстонова политика добила истом
том изјавом.

Види се, да су поштована госпо-
да лордови рђав рачун правили, кад
су мислили, да ће Гледстону подмет-
нути ногу тијем, што ће у горњој
кући парламента одбити његову набору-
ну реформу. То Гледстона не само да
није оборило, него му је још много
помогло, да срећно исплива и из муч-
не мисиреке ствари, у којој он најпо-
штенније мисли и ради, по у којој му
противници његови толике неприлике
праве.

Опозиција лордова напукла је на
њих горчану пароду. То се јасно ви-
дјело на бесједима и разним манифе-
стацијама у Хајмарку. Народ инглески
стоји чврсто уз политику Гледстонову.
На то се могу подсмјехивати лордови
инглески и подривати противници
Гледстонови у Јевропи, али да је то
факат, с којим се рачунају мора, то
се јасно видјело на народном збору
у Хајмарку.

Ове изјаве народа инглескога мо-
гу су јемство, да ће реформски плаво-
ни Гледстонови, који је како видимо
воља народна својом моћном струјом
захватили, бити приведени у дјело —
ако хоће лордови, лијено и у савезу и
погодби с њима, ако пак не хоће, он-
да и против њихове воље и у првом
виховном противљењу, јер ће моћна
струја народа проваљати све пријечке
њихове.

Манифестација у Хајмарку тако
је сјајна глас поштована Гледстонову

министарству, као што га до сад ни-
једно министарство инглеско није до-
било, а тај глас поштована пада на
вагу у толико теже, што је баш сада
политика либералнога министарства
инглескога имала да се бори против
тешкоћа, које су кадре биле, да из-
коријена заљузају јавно мишљење ин-
глеско и да га уљуне против тога
министарства.

Јер највећа спољашња полити-
ка Гледстонова стоји у дијаметралној
противности не само са традиционал-
ном политиком инглеском, којој је осно-
ва инглески есман и којој су посто-
јећи силни торијевци а на челу им по-
стоји Биконсфилд, него се она опире
и свјема тенденцијама политике сред-
нојевропских сила, која је данас мјз-
родавна у свијету.

Борити се с таквим тежкоћама ко-
гуће је само онаковој снази као што
је Гледстон.

Од како је он стао на крму вла-
де у Инглеској, поткопавају га свим
сизама и на све могуће начине из
средње Јевропе; по и ако му не да-
ду, да учини и једнога корака напри-
јед у својој поштенној спољашњој по-
литици, ипак не могу да учине, да га
оборе у очима инглескога народа и да
му у унутрашњој политици слома ми-
нистарство. На против, факта свједо-
че, да се велика већина инглескога на-
рода све већма пријели у својој ода-
ности к политици либералнога мини-
старства, а то је јасан знак, да је она
један пут за свагда прекинула са тра-
диционалном политиком, којој је пото-
мљ грозни представник био Биконс-
филд.

По томе знаку судећи, чини се,
као да се инглески народ никада ви-
ше не ће поврнути ни овој спољашњој
политици, која је за морални углед
народа инглескога одавно убитачна била,
и ако су можда у њој естетички ин-
тереси инглески налазили свога рачу-
на. Политика Биконсфилда, допа, полити-
ка пуког есманства, најгорије особности,
политика која се третира са најпеште-
нијим лажљивима и тражбинама човјеч-
ности, политика која се само клањала
намучној ирели и телесном кумуру
Џон Була — та политика као да је
са навиком свршила у Инглеској, при
свом том што јој можда још многи
лордови од конзервативне стране свој
тамјан приносе.

Сјећало се врло добро, колико је
та политика и нас саме као и све на-
роде на балканском полуострву, у ча-
су најдуже борбе за најпештења ирела
наша, за срце у; да тако да нам од
тог уједна и данас још крв точи. Сје-
ћало се још врло добро, с каквом је
фуријом, с каквим гласом Биконс-
филд бранио варварство на истому
Јевропи и помагао му да до побједе
дође. Та његова политика била је нај-
горија манифестација суровог народ-
ног есманства, коју је пошља историја
свијета занесла на своје стране, и
која је вјештом прлом окалала спо-
мен торијевца не само код народа
који су страдали са те политике њи-
хове, него као што то видимо и код
свога инглеског народа. Лорда Би-
консфилда политика подстела је бури
моралног отпора инглеског народа
и Гледстон је био пошља свога кон-
сервативног противника пред ланцем
најбољег народа на онујевачку ку-
лу етапно, а народ му је судио и осу-
дио га као суровијег свијетског муча и
грозота који су хришћански народи под
турским господарством подносили. Сту-
пајући на владу Гледстон је едмук

преузео да изведе своју мисију, а та се састојала у томе, да помоћу англиског либерализма из користиша ишчисти ту паклену политику торџеваца која наслађује своју и корист англиског народа налази у робовању другог народа и која од човјечанства хоће да направи сличну својој себичности.

Разумије се, да таква мисија, и политика с њоме скончана није могла бити симпатично поздрављена у средњој Јевропи, којој је само један Би-конесилд могао помоћи да заузме данашњи доминирајући положај у свијету. Од Гледстона није се могло очекивати, да ће се ухватити испод руке са Бисмарком и помагати му да изводи планове које је засновао у Франкфурту и Берлину. Отуда сва мржња у Берлину на Гледстона и вјечито поткопавање његове спољашње политике.

Али за луду ће неко некога с поља поткопавати кад он изнутра добро стоји. За луду ће подметати с поља ногу Гледстону, кад он чврсто стоји на плећима англиског народа. И ако се можда данас Бисмарк похвалити може, да не да Гледстону ниједнога крока напријед крочити у праву поштене, правичне и човјечне међународне политике, ипак не може да му пође за руком пити пма погледа да ће му то пада поћи — докле је воља Божија, — да Гледстона обори у самој земљи и да на његово мјесто успостави владу, која ће одговарати и повлађивати политички средњеевропских интереса.

О томе се свак могао увјерити на демонстрацијама, које су чињене прошле недјеље у Хајдпарку, јер те демонстрације не свиједоче само да се велика већина англиског народа потпуно слаже с унутрашњом политиком Гледстонове владе, него и да потпуно одобрава њену спољашњу политику, крај свега тога, што се тој политички из средње Јевропе праве толике сметње и што она због тих сметњи домета не може да постигне успјеха.

То се добро осјетило у средњој Јевропи и због тога велика смућеност у круговима који за луду сваки час очекују пад Гледстонова кабинета.

Демонстрације у Инглеској.

У Инглеској се народ ужасно огорчио против својих великаша, против лордова који сједи у горњој кући парламента, због тога, што су они одбили владин приједлог за изборну реформу. Као што обично бива у Инглеској у таким приликама, тако је и овим поводом народ длако изразао том огорчењу свом нарочитим демонстрацијама. Једна од таквих демонстрација, управо прва у овој ствари, чињена је у Лондону 9. окт. м. по подне. Сви признају, да је ово била једна од највеличанственијих изјава народнога мишљења, које су се икада чиниле у Лондону. Ту је било окупило свијет из свих крајева Инглеске, на број преко 300.000 душа. Већ на једну

уру по подне машпарале су разне колоне, које ће у демонстрацији учествовати, под заставима и музиком на зборно мјесто на Темзи, где се за час испуни велики број народа. На многим заставима стојали су написани свакојаки натписи, који су се односили на догађај, против којег се демонстрозало, као и пр. „Ми хоћемо да имамо бирачки глас, јер то је наше право“. „Хоће ли лордови да пркосе радницима?“ „Хоће ли великаши да отијају народу његово изборно право?“ „Ми не ћемо више да молимо, ми тражимо своје право.“ „Народ има право да влада.“ „Народ је против великаша“ и т. д. Велику узбуну начинили су седмички радници из Кента и Сасекса, којих је дошло на број до 5000 душа, а свак је носио дугачку мотку са модром китом. Уз њих су ишле и жене с дјевојкама, а свака носила у руци по хату пољскога цвијећа. На цвијећу великој застави стојао је натпис: „We demand the Vote“ (ми тражимо бирачки глас). Безбројне музике свираху озбиљне и шалове коладе, а у свирку музике и грају народа мијешале се грмљавина од топова, који су из сендерске баште оглашавали, да је војвођиница албанска родила сина. Кад је први топ пукао, многе пребједјене, јер мислише, да ће бити опет каква динамитска работа. Но свак дође к себи одмах, чим се ствар објасни. Око три уре огромна силесија народа кренула се на поход. Напријед су јахали на коњима мајстори поткивачи, за њима су ишле друге занатлијске задруге, предстојници и говорници на збору који ће се држати у Хајдпарку, заступници разних листова, земљопосадници са заставима и музиком, депутација из провинција, парламентарни одбор занатлијског конгреса, лондонско занатлијско вијеће и одбор за демонстрацију. За тим су ошет долазиле разне занатлијске задруге са својим заставима и знаменима, у осам одјелаца, којима су се прикључили, у десет одјелаца, политички клубови, преко сто либералних друштава из близа и далека, задруге за умјереност и добротворства, и разна друга политична и непотитична друштва. Од прилике држи се, да је мање било од 300.000 душа. Око 3000 полицајаца на коњу и пешаке стојало је наредно за држање мира и реда, али без преме, јер је демонстрација пропала са свијем на миру, нит је и где ред поремећен, нити отет само у Инглеској могао да буде. Народ остали, који није учествовао у самој демонстрацији него се више окупио да гледа шта ће бити, показивао је своју симпатију према демонстрацијима тиме што их је поздрављао одобравањем пљовом ради и свакојаким веселим усклицима. Демонстрација је била тако импозантна, да конзервативци нијеу смјели ни бијела зуба помозити, прем да их је морало бити доста растркано међу народом. Са Темзе савио је поход поред парламенатске зграде у парламенатску улицу, и прошао је поред Хуајтхала, званичне махале. Сар Харпорт и министар Чамберлен гледали су са прозора министарства трговине, а лорд Дерби са једнога прозора колонијалног намјештства. На великом балкону куће лорда Карингтона сјели су припадници и принципеси од Уелса, окружени господом и госпођама на највише аристократије. Намјештаник и супруга билих бурно поздрављени од демонстрацата. Прешавши Трафалгар-сквер, који бијаше пун набијен народа, поход је стигао у Пелмел-улицу, где се налазе најзначајнији клубови. Кад се поход приближио Карлтон-Клуцу, многе музике почну свирати мртвачки марш из „Сауда“, и тада заори граја из народа: „доље с лордовима!“ уз ужасну пичу и звиждање. На једном прозору стојаше познати конзервативац лорд Чорчил, против којег се обо-

ри мржња народа свакојаком грамоћењем и подругањем. Међу осталим, подишвању му и очо: „Да ли господине лорде, како сад судиш о змакарима?“ У Пелмелу, где је на балкону од своје куће сједио Џон Брајт са неколиким члановима своје породице и гледао шта свијетина чини, учени му ова одушевљена оцазија, као народном човјеку. Марки Солзбри ало би прошао, да се није још дан прије укљенио из Лондона на своје добро на селу. Полиција знајућа да ће се пред његовом кућом чинити највише демонстрације, јер је Солзбри највише противник првих народних, поставила је у Армингтон-улицу, где се његова кућа налази, јаку стражу, умјед чега није ту чињена никаква демонстрација. Тек око 5 ура стигли су предњаци овога непрегледног похода на своје мјесто у Хајдпарк, који је већ био пренуи свијетине. Пред историским „реформним дрветом“ народ се устави. Ту бијаше подишвањ, у нужном растојању, седам великих говорница (трибуна), са којих су се говори држали и одлуке предлагале. Говорили су посланици Колинге, Лен, Лауси, Бродхарт Торонд Роџерс, сељачки агитатор Јосип Арч, професор Бисел и други народни људи. Говори нијеу били овом приликом дугачки, као што је то ичаче ваља обичај у Инглесу. Сваки је говорник одмах прешао на ствар, а главно је било доказати, да предложена изборна реформа мора добити законску снагу и да се горња кућа мора преустројити. Иако свијех говора предложена је позната већ резолюција и једногласно примљена. Кад се то учинило, а било је већ 6 ура, народ се на миру разишао из Хајдпарка.

Политички преглед.

Лондонска конференција за уређење мисирскога запљети као да ће се све даље протезати. Инглеској влади није сад хитно. По најновијој вјести „Колонских Новина“ Гледстону је досадашња безучијаност вијећања добро дошла, јер ће тако јавно мишљење у земљи икати мах да се окрене свом снагом против господског дома у питању изборне реформе, те ће се тако положај Гледстонове владе, на велику жалост њених немачких новина и њихових покровитеља, боље утврдити.

У Француској се противници републике све већа гложе међу собом. Пошто су се наполеоновци збунили размирицом између првца Наполеона и сина му Виктора, сад се и у пријатеља краљевства појавио пов расцеп. Клирикала, поповска струја нити од грофа париског, коме ипаче већина краљеваца намијењује француску круну, да се са свим преда политички цркве, ипаче ће му они истаћи такмаца у лицу сина дон Корлоса, дон-Ханма. — Док се противници неми гложе, република ради свој посао и утврђује се. Приједлог о разводу брака постао је већ законом; а скоро ће се узаконити и обнова устава. — Погодиће француског посланика са китајском владом у Пекингу због каплате војних трошкова саршиће се у првој половини августа. На молбу китајског посланика у Паризу одустала је франц. влада од заузимања отока Формозе у залог, те је адмирал Курбе добио само налог да са својим бродовљем стражари пред Фу-Чеом, док Китајци не плате трошкове. — Из Мадригаска јављају да је 1200 Француза напало на утарбљена малагаска, да је био жестоко бој који трајао од двије уре, но да су се Французи морали повући на се; Малагаси држали су се јуначки.

II.

Биће да у свима скоро земљама умре до 25. године половина свију новорођених. Но и ту има разлике код воједених еталожа. Код богатих људи, који су у ствари да својој дјети болу пажњу поклањају. Од 100 такве дјеце умру послје 10. године само 25 до 39, дакле четвртина или највише трећина; а код сиромашних радника и занатлија, који своју дјецу колико толико пазе и надгледају, умру 50%, дакле двије петине или скоро половина. Најгоре је код црне еротине, где се узима да од 100 дјеце умру 60—70.

Помор је уз то различит не само у појединим еталожима, него и у разним државама, нарочито е обзиром на општу образованост и познавање хигијенских правила. Статистиком је доказано, да на пр. у Русији новорођене дјеце више пјероватно емо 11 година да живи, а у Франској већ 24 године, дакле још једнаред толико. У средњој Немачкој има онај који је 10 година живио, по свој прилици још 47 година да живи; — онај од 20 година још 49; — онај од 30 још 37; онај од 40 још 27; — онај од 50 21; — онај од 60 још 15; — онај од 70 још 9; — онај од 80 још 5; — а онај од 100 још 3 године. Код женских је старост за једну годину већа него код мушких. — Доказ, да женске у опште дужи живе од мушких.

Из Петербурга се јавља да ће царска породица, по свој прилици послати велике смотре у Варшаву, а ове године поћи у Ковенангс, где ће се састати са краљом данскога краља, руски цар, патам краљевн и војвода од Комбурландо. — У недјељу 8. Јула била је у царском театру у Петербургу изворниша представа у корист едајанског коматету. Међу гледаоцима била су два велика књаза, војвода од Лајхтенберга и принц Алексеј од Оденбурга са сугаром.

У окружаци што је порта послала својим посланицима код вољских сила, каже се у главномо ово: „Како ће се скоро углавном поштанска погодба између Порте и Бугарске, учинило се ове да се одржи редовни поштански саобраћај између Цариграда и Варне. Тиме се смјера да се укину е.ране поште у Турекој, које је царска влада до сада триједа али их није никад остварила. Турека је у стању арши-ти сама ту службу и није никад проу-стила да се жали на садашње стање, у коме налази повреду суверен-ских права Султанових. Благо-дарићи вези између Цариграда и Варне и осталим ерестонима којима Турека распо-лаже, она може, као потписница међуна-родне погодбе париске, примити на себе одговорност за поштанску службу дуж приморја цијелога царства. Члан 3 и 4 париске погодбе дају Турекој право да може употребити поштанске бродове ту-ђих дружина за пријенос својих писема у стране поште, а туђа друштва не могу одбити те услуге, саме могу икати напла-ту. Порта ће одлучио искати, да свако писмо мора имати отоманску марку. Кад се то сprovede, морале би се укинути све стране поште у Турекој. За то се умољава председник швајцар-ског сајета, да те уредбе објави, а тур-ски се посланици упућују да позову силе, у којих су објерени, да заповиједа да се њихове поште у Турекој затворе.“ — Порта би се могла и напати кавиом успје-ху у том кораку; но јеврпсине, а пона-ишине инглеске понавне туже се том прили-ком, како царско-турска влада није ни до-сад умјела поштвати саобраћаја са Јевро-пом, те се често дешава да се на турским станицама бродови без дозволе грбе и изоначавају. За то се боје, да ни тајна писма, без које нема јемства саобраћају, не би остала неповијеђена, кад би се некако Порте задовољило.

Послије распушта Собраниа вратила се влада са књазом Александром на Трново у Софију. Обнова устава одгођена је до јесени. Дотле ће влада гледати да се по-пуни и утврди, а тога ради нао да ће се поновити преговори са конзервативним странком, а можда и са Цановим. Само се бојати, ако ти преговори буду успједи, да ће Каравелов изгубити досадашње пољерење своје странке. Свакојако је и та прилика показала потребу сложнијег државног рада у Бугарској и може послужити бугарским родољубима као опомена, да у свом јавном раду имену наплати свом на корист народа и државе, која треба да им је преча од сваког партијског интереса и од свих незрелих теорија.

Из Румуније стижу врло озбиљне вјести. Опозиција се естрашно дигла на владу Браћанову, па не штеди више ни самога краља Карла. Новине опозиције „Романија Либер“ пишу, да се ни сам Куза послје државног удара није усудио ни чинити нте чзви Браћано и задржити народу право слободног збора и догаворн. Ако краљ не отпусти министре који су то

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ЧОВЈЕЧИЈИ ВИЈЕК.

(Статистичка студија).

I.

(Изатавак *).

Кад би и други народи, нарочито по већим европским, назвали из то да им је ваздух чист, да умјерено живе и да побр-гавију сво вагреду, да редовно упражњавају гимнастику, — било би и међу њима из-вјесно више здравих људи, те би и статисти-ка показивала много повољније резултате него сада.

И дан данашњи у многим је случаје-вима рођење смртна презуда; или као што је неко рекао, не зна се, да ли се чешће налази лама смрти на епидемијској бинди, или обротно била епидемија на лами смрти. — Веома много дјеце роде се мрт-ва, по седмица 3—4, у варошима 5—6 од 100. Од све новорођене дјеце скоро у сви-ма асијатама већина су мушкарца дјеца; од прилике на 104—106 мушких дјеце долазе 100 женске. Но за то и умру редовно ви-ше мушка него ли женска дјеца, тако да се доцније са свим изједначе.

Промотримо сада помор према добу живота, како нам га статистика представља.

Од 100 новорођене дјеце умру првог мјесеца обично 10, наа прве године већ 20—30, послје прит нег година живи са-мо још трећи дио од свају новорођених. Од дјеце невод 5 година умру у једној години 35%—40%. То су доста жалосне истине, које нас учи етатистика, а то се све дога-де не ће и не може поправити, док се не бу-де с дјецом разабритије и према заштитним хигијене поступају.

Ко је исту годину превалдо може се напати, да ће и више година живјети, јер му тијело постаје елзјиније и опорије, а од тог времена не мора више искључиво жи-вјети у повареном ваздуху, као што то здравно често бива у собама, где су мала дјеца. Помор од 5—15 година јесте само 3—5 на 100, а од 16—20 година помор је ошет много већи, од прилике 10—12 од 100.

Од тада утичу нештоде и биједе жи-вота на одраста човјека. Код мушких зна-ње, рад, разне бригае или с друге стране вагреди и страсти; а код женских пошле-дице брака или другог дјеловање — по-стају узроцима нових болести, па и смрти, и уследи тога помор од сада се више ра-сте, од прилике до 60 година 30 до 50 од 100. Од 70, који су 70—100 година до-живјели, умру 60—80 од 100, тако да се сада број онах, који су се у једно и исто доба родили, све више и више смањује, док за пошлету сви не умру.

* У Иди број 25 „Гласа Црногорца“.

Код њих је и помор много мањи него код мушких. На сто умрлих жена долазе годишње 102—110 мушких. С тога изају у свима државама више удовица него удо-ваца; на 30 удовица долазе само 20 удоваца. Тај већи помор мушких тако је златан, да на пр. у Белгији емоко новорођено женско дјете има чо свој пра-вци још 24 година да живи, а мушко дје-јете само 17.

Доклеко би се могло и отуд тумачити да има више удовица него удоваца, што се мушци понавније старији женс, то е тога мора а помор мушких бити ерзвјернио већи, него помор женских. У то се удовац увијек лакше ожени, него удовица уда.

Доказано је даје, да женски дјети и удате жене редовно дужи живе од неж-иених или неудатих једнога доба. Хуе-ланд, на пр., тврди, да још на је-дан вежески човјек више преживио 100 година; а Филред је израчунао, да су 1/2 самоубица неженске. На томо има и мно-го више међу мушкима болесничких неже-иених, него женских људи. Брај је доказо повољан по живот у тој обзаци, јер се у браку живи прте више много здравије и пажљивије, него ван брака.

Знатна разлика естоја у помор-у трајања живота у варошима и по селом. Инглески статистик Проје показује је и по-казано, да на село умру годишње 2%, а у варошима 3%. Овако велика разлика

скривили, оиде ће тим доказати да њихова држава одобрава. Но сваки очекује да краљ не ће тријети човреде устава. Само то очекивање стишава духово и заступа пут савоитом изливу општег огорчења.

Из Будапеште јављају да ће влада подијети сабору на јесен приједлог о пројекту саборског изборног рока на пет година. Приједлог о реформи горњег дома подијелиће се на годину.

У Хрватској обраћају сад највећу пажњу политичког свијета на се — ђаци, омладину универзитета загребачког и њени учитељи. Слушаоци тог универзитета излази су били протгаас на своје другове у Далмацији, којим их позивају да им дођу у помоћ да спазу домовину. У том пројекту амају тако жестоко погрде на владу и т. д. а наиме на нар. посланике Ђар. Жигковића и Мипкатовића, да је влада народила ректору Лорковићу, да пронађе кривце. Ректор се том позиву не хтједе одозвати, то му је био одузео и ректорство и професорство, и повјерио другом чиновнику истрагу против ђака. — Но не само ђаци, и трговачка омладина се буну. Помњедња број Старчевићева „Слобода“ доноси пројекат „трговачке младежи“ загребачке, која од прилике неће опано гласи као и пројекат ђака. Старчевићевци већ почињу живо радити за изборе, и ако ће се бирати тек у Новембру. — Лиет пештанске владе „Немзет“ препоручује најетрежнје ијере против побуњене омладине. — Лијени изгледи!

На приједлог намјесника Ист. Румелије намеован је Султан досадашњег начелника у Слониу. На шевеа, за главног секретара намјесништва Ист. Румелије. Намјесник је био предложио на првоме мјесту Гешова, управника буг. нар. банке у Софији, на другом садашњег управника јавне наставе, Грујева, а тек на трећем Напиева.

Из Суакима јављају да пароброди Гордонови не престају узакмивати Мехдијеву војску између Хартума и Борбара. — Из астер мјеста јављају да ја у Масани био јак трус, који је многе куће порушио и бродове у луци опште. Упадљени становници побјегли су даље од мора.

12. Јула потврђен је уговор између Виа. Британије и Абесиније или Етиопије, у коме се она зала, у лицу свога цара, Негуса Негуста, обавезује, да ће некорисити трговину еробовима.

Познати забавно-политички париски лист „Фигаро“, који се много чита али се мало узима озбиљно, доио је чланак, у коме устаје против савеза са Инглеском и препоручује заједницу Француске са Немачком. Шта добијемо алијансијом с Инглеском? чита Фигаро: Ништа. Шта нам је Инглеска одбила? Све. Гдје нам је помогла? Нигдје. Гдје нас напада? Свауда. Дакле бацимо у воду инглеску алијансију! — Разаљући за тим, с ким да се Француска удружи, налази, да је Пар далеко, на Аустрију се не може ни мислити, Италија тјера противну политику; не остаје дакле друго до — Немачка и т. д.

Док се већи немачки листови, наиме „Кол. Новине“, себицају на то чудо и не вјерују да ће то имати какве озбиљне пошљедице, у толико више као да се томе радују листови — бечки, надајући се да ће садашња влада, с променом, прихва-

година, а становништво у великом варошма само 38 година. У Београду на пр. узрел по селима сваки 37 становник, а у главној вароши Брислу сваки 24 становник.

Занимљиво и вриједно је да се зна, какав је помор у појединим варошма, јер се по томе даје лако извести: гдје је здравије живјети, гдје се дакле више пази на строго вршење хигијенских прописа. Само неколико примјера: У Лондону умру преко године 17.9 на 1000 становника; у Единбургу 19.1; у Лиону 32.8; у Брислу 24.6; у Бечу 28.4; у Турину 28.7; у Берлину 29.3; у Будапешти 29.8; у Букурешту 29.9; у Загребу 20.2; у Монаку 21.8; у Петрограду 32.1; у Наулу 32.1; у Варшави 32.4; у Милану 33.3; у Прагу 34.0; у Трегу 35.9; у Мадриду 76.1; и т. д. у Београду 42.2, а по селима у Србији 28.0

У варошима дакле много више свијета умаре, него по селима. То долази отуда што је тамо ваздух обично много поковарији, него на селу. До душе, није баш ни по нашим сеоским кулама ваздух најчистији, али су зато селаци много мање времена у соби од варошана. Она су повлазише на свијежем ваздуху, те и удишу чистији ваздух т. ј. више кисеоника; а радњи тешке послове, морају они и дубоко да удишу, те и због тога дишу много више кисеоника од варошана.

Храна је по селима много простија, али и снажнија од хране којом се варошани хране. Наим селаци једе млијеко, сир,

тити мисао и желу листа — својих противника.

Са свијем из невада углавном Чеси и Мађари у Аустро-Угарској пријатељство и побратимство. До душе, Чеси већ су дужо времена, а нарочито од како су у борби с Аустројскајем Нијемцима, теже за твјем, да придобију на своју страну Мађаре, како би им лакше било војевати с Нијемцима. Али Мађари су дужо времена остали хладни према Чесима, држећи се ваљада оне пословице своје: „Полака угрети, ма Чеха не трпи“. Ипак на почетку прошле недеље догодило се чудо невичено: да су се Чеси и Мађари збратили. То је било овим поводом, као што у „Застави“ читаво:

У Бидимпешти поникла је (да ли спонтано или не, то још не знамо) у неких Чеха, који тамо обитавају, мисао да у маси на засебном жељезничком возу појете Златни Праг и у њему нови и ведељени храм чешког родољубља и културе, чешког поворниште. Чесима се придружи вишо од сто Мађара. Испратно их је приласку силан свијет, који им одушевљено довињаваше: „Срећан пут, и ми ћемо за Ваи!“ Поздравите нам Чехе и лијепи Праг!“ За тим се из свију граа заори: „Ејен“ и „Надзар“!

На чешкој земљи дочекивани су гости на свима станицама најодушевљеније. У Брину, у Трубави и Пардубиу, Колин и Чешком Броду, ступаје је дочек био свечан, братски и пријатељски. Свагдје дочекиваху госте власти мјештанске, корпорације и силан свијет. На свакој станици пази је пуно пријатељских поздравља и отпоздравља. Женске обдарине госте лијеним цвијећем. При расстанку орло се са свих страна „Ејен“, „слава“ и „на здар“, а уз ово пуно патриотских pjesама. највише: „Хеј Словаци“, и „Кде домов мој“.

По томе дочеку на појединим чешким станицама може се замислити, какав је у самом Прагу био. Брзојачи јављају, да је утисак овог дочека на госте јак и дубок био. Не само колодвор, него и оне улице, које к овом воде, бјеху пренуњено свијетом тако, да је у њима сваки саобраћај престао. Сви етажеки грађански бјеху обилато заступљени. На челу одбора, који је госте дочекао, стојао је Страхати предједник „Умјелског Бесејде“, управитељ позоришта Суберт, изасланици „Академијског чтеварског скупа“, „Моравског Бесејде“ и чешког новинарства. Кад је воз у колодвор ушао, заграи са свих страна „Слава“, „на здар“, „Ејен“, а кад мир настале, отпочео патриотички и пријатељски поздрав и отпоздрав, у којима се одушевљена прелаза дивала пријатељству између оба народа. Исто нече био је још пријатељски састанак у врту „Мештанске Бесејде“, гдје је пјевачко друштво „Лира“ зачинило забаву својим лијепим pjesама.

Опак је запечаћено пријатељство између два народа, који још недавно у најжешћој противности бјеху један према другом.

Да ова прослава и овај пријатељски састанак нијесу ограничени само на културни момент, него да су и од еминентног политичког значаја, у то се мико не сумња. Још немамо тачна извјештаја о даљем току ове прославе, али је већ и енидијација обоостране итаме довољна, да нас с овим политичким значајем упозна.

Чешка читална с прашком „Политиком“ на челу приписује овом догађају велике политичке важности. Она се нада, да ће овај лични саобраћај дати прилике мађарским гостима, да се сасвим ослободе од оних предрасуда, што их имајаху до сад према Чешкој и Чесима. Она се вада да ће утицати, које ће са собом из Чешке понијети, довољни бити, да у својој домо-

јаја, хлебца од ражи са мекнијам, а то много беле хране од меса. Сиротини је на селу дакле исто тако добро, што се хране и изравне тиче, као и варошанима у варош.

Нарачунало се, да сиротина по правилу живи 9 година мање, него богаташи истога доба, и то што јој је ваздух поковарији, а храна слабија. У Брислу, на пр. умру преко године: од 50 долабина 1, — од 27 трговаца 1, — од 14 слугу и надничара 1. По томе је чистији ваздух и обилатија храна у једном и истом мјесту узрок да бмунји скоро 300% дуже живе, него раденици.

На здравље дакле највише утичу: чист ваздух и добра и довољна храна, и од тога зависи, хоће ли човек дуже или краће живјети. Најчистији зрак удише по селима властели; она се и најбоље храна. За њом долазе трговци, виши чиновници, у опште људи имућни, који су у ствари до себи створе ковољне услове за живот. Најгоре пролазе радници, надничари, сиромашне занатлије и т. д. који се и оскудио хране — у лошем ваздуху живе.

То доказују и све бмешке: Од 100 новорођена дјеце живе још после прве године 90 дјеце од властели на селу; 79 дјеце од трговаца, 68 од радника; послејте исте године 82 дјеце од властели, 62 од трговаца, 44 од радника; послејте 20. године 76 од прве, 52 од друге и 31 од треће; а послејте 60 године 45;—20; — и само 11.

ни засаде дшме, праве и истините појмове о Чешкој и Чесима. „Политика“ напомиње да су се Чеси импозантно развили у мађарског пасмни и државне утарасе свагда одлазили с искреном симпатијом, да им никад нијесу заидјели. Она се оглађује против тога, да се именоване неваљалих „бахових хусара“ унесује у тријех читаома народу чешком. Она подјеђа Мађаре, како су Чеси раме уз раме с Пољацима бранили државно право Угарске против нападаја аустројских централитета у бечком парламенту, како је у доба „сунсаменталних планова“ у тај државоправни инструмент крије света премиса оријансе с Угарском и како је Ринер и у пошљедње доба не једаред потражио прилике да Тиеу и друге мађарске патријоте увјери о лојалним осјећајима чешки према Угарској, како је неједаред одбио пмуду бечки уставовјерца да се сложи с њима против Угарске.

На и данас, завршује „Политика“ ту аначајну своју изјаву, труди се бечка централитичка штампана, да пружајући претон на тобожње преваљивање славица у Аустроји, духове узнемирује. Оваки немир не би био основан. Идеја аутономије насигурија је средство протав превасти национализма. Централизам је опасан. С тога су аутономисте у Аустроји природни савезници државно аутономије Угарске, јер аутономија искључује сваку ерениацију.

Ову изјаву прашке „Политике“ прихватила је мађарска штампа са свим покрено и отворено. Више мађарских листова донијели су овај чланак Политички дословно превели. Они су том приликом изрекли, да Мађари немају узрока бојати се Чеха, као што се не морају бојати ни Пољака. Они су увидјели, да чешка права не могу Угарској на сметати бити, да су интереси Чешке и Угарске у многи везељаним стварима заједнички и да по томе јачање и консолидовање чешког живота и његове државе може Угарској само у прилог ићи.

Док су се овако Чеси и Мађари застали и братили, дотле је, и баш изред тога, почела хладњети љубав Хрвата према Чесима. Била је с почетка ријеч да ће а из Загребачког један воз у Праг да пренесе Хрвате тамо на спетковину. Али кад су Хрвати видјели, како се Мађари дочекују у Прагу, они нагубише вољу да иду тамо. Нарочито су агитовали против тога корак Старчевићевци, који и ипаче нијесу Чесима наклоњени. Не чини се ипак, да ће Хрвати одустати од своје намјере да не шаљу никога у Праг, а то је и намјетлије, јер ако су Чеси показали своју гостољубивост према Мађарима, не морају за то Хрвати сирати њих хладњети.

Домаће вијести.

ЧЕТИНА, 21. Јула.

— Његово Височаштво Књаза пошло је у уторник са малим пратиоцем у Подгорицу, гдје ће се неко вријеме задржати.

— Његова Свјетлост Књаз Петар А. Карађорђевић отишао је прошле недеље преко Котора у Париз. Овом приликом оворитламе дажно телеграме у негом бечким листовима, по којима је Књаз Петар био тобож у Петрограду.

— Као што смо извјештавали од стране наше санитетске власти, стање здравља у цијелој Црној Гори врло је повољно. Ипак, како се позвала епидемија у Француској који би могао пријећи преко цијеле Јевропе, наша влада постарала се за набавку неколико љекара, који су амо стигли и већ на одређена им мјеста Бар, Уцињ и Подгорицу пошати.

Из тога се види, да они људи који по селима имају велику добру, као властели, имају и највише прилике да продуже свој опек, и да дочекају и прапуне, што само умју мудро и умјерено да живе. У чист ваздух и бород обилато хране умру тек у 60 години 50%, а у нечијем ваздуху, ако је још у то к храна поковарија, умру већ у петог години 60%, због тога и умру радницима и надничарима дјед највише до пете године. Разлика је ужаста: 60 према 5, — ту не треба коментара. Али да то треба свијетити, треба увјерети, да је дужност свају и свакога, да се озбиљно брине, да је ваздух у сеобама гдје су дједца, а нарочито у школама и радницама, што више чист.

У чистом ваздуху и уз приличну, добру храну продужује се живот, снажи се здравље; а то посредно утиче на растење људског појединца, на и цијеле државе, као што смо већ казали. С тога би требало да је прва и најважнија задаци сваког државника, и у опште свјетскога, коме је стало да јавнога бољства и општег напретка, да се озбиљно брине да њим је ваздух, који удишемо, чист, а храна коју једемо, добра и прикладна. Йде, нарочито цијетље, треба научавати како да живе: а тује и јавне аграде удешавати према државника и за хрватиз хигијене, да онда не ће бити ни у нас рајетност, ако немо дужо живи, већ ће

— Ако смо добро извјештавали, лист „Црногорска“ онеће ће почети излазити, и то од августа четири. Уредништво ће издати и заштите бројеве. Мислиће да ће ова најест образовати пројекте кнежевијности. На та ђа се радост највише показала у јаким одику, другим рајетцима у обилато прсталих на тај лист, јер његов опстанак моћи је се само на тај излиз обезбједити. Цијела му је поштата 6 фор. годишње.

Колера.

На радост свијема страхујућима за своју другу главу мажемо јасити, да изгледа, као да је поштата колера на самом свом огништу: у Француској. Тако јавља др. Марсонс (доктор на Букурешта, која је отишао у јужну Француску да тамо проутипа колеру на самом извору) под 15. ов. м. из Марсала: „Епидемија у Марсали са свијем онада и епидемија ће јој бити крај“. Да Бог да погоди! У остатам, вади се на ерофу и по самом броју ирвнји, да тамо доста онада колера, јер потони највишегај од онуд (од 16. ов. м.) тачен, да је у Марсали умро 16 а у Тузону 15 од колере. По другим мјестима Француске, као у Арау, Бесу, Паризу и т. д. колера врло слабо напредује, те се по томе може кретицатавати, да се не ће даље распростраити.

Књижевност.

У течају проманијет недела ступао су нам на прелаз ове књиге.

Иаустројска историја Српског Народа од најстаријих времена до пројашне краљевине. За народ и школу. Са 100 слика. Издаје Коста Манојловић. У Бечу 1884. Четврта ерски. Цијена 29 новт.

Послашница Николу Малу, архиваријату, доктору богословља, професору припадних права и државне историје и ректору православног семинарије у Бадру, на књигу: „Књигу о јерархијском положају сарајевског митрополије“. Написана богославско. Написана, поштата Ерије Јовановића. 1884. Цијена 25 новт.

Поука и чување здравља. За народ написана. Др. Милан Јовановић Батут. Награђено држа. На по се штампао из „Народног Здрвља“. У Београду. Краљевско-српска државна штампарија. 1884. — Др. Милан Јовановић Батут ипак је најтор у популаризацији здравствених наука. У тој струци нема му прима у нас. Мисли му у том понаже дубоко познавање народа и обичаја нашега народа, а ипак при том јавном народним као био. За то се је сласт читати. На како је стар и којој ипак, потребна свакоме, нарочито у народу ипак коме је наука у овој струци наука као прва здоба, то не можемо доволно извјештавати се ове књиге. У ипак књижевности уведна је — не знамо с које стране — при препоруци какве књиге ова ерша: „Ту у ту ипак ваља да има свака српска кућа“. Али ипак, то при препоруци ове књиге та ерша није ништа ерша, јер је у са свјетом на тој мјесту. Е да до ће тога српски народ опирати?

Nov. Roman Irena S. Targovjeva, preveo s ruskoga M. Lovćenović. Predstavljano iz „Slobode“, Zagreb, Naklada G. Grünhauza. 1883. Цијена 1. фор. а. вр.

Sagen und Märchen der Südslaven von Dr. T. S. Krauss. Band II. Leipzig. Verlag von Wilhelm Friedrich. K. R. Hoffbuchhandlung. 1884. —

Како се пада чувати и лијечити од колере. За народ написана. Др. Илија

дуг живот постати правила.

Но ипак смо још далеко, далеко далеко од те државке, за којом ће сузми тежино сви, а поглавито они који су повлази на то. Тај најважнији задаци државника се тек онда, кад се буде пронашло начин да се бар приближно извједиче разлика у здрављу богатах и сиромашних људи, а зате се ипак обилати, трајан и непрестан рад свају државу, свају етажема, свлу људа — од првог до пошљедњег. Треба једном да смо пронајли свјетлост, да нечијетом по варошима шкоди и бојитом сиромашном: да нечистота са улице узлази и у гавратске дворе, ма како се она чисти држави; да нечистота повор ипак сиротинам била своју ершину и по бојитом етажема; — на код тако бучног рачунала, онда ће нам се само казати шта нам ваља чинити, гдје нам ваља ипак и извјештавати, да се испуне узвијо китијене, да се примјене правила века.

Како ће ипак не умјеи сви, тога треба пошати, на и прикљити, да се за опште добро, за ершу, бољоста и на ерша црне чојетности одрже урбана му здравости, извјештавати ипак, јер ипак не може сви да се добро хране, да бар може да чисто дише и себа и своју кућу на и опште, гдје живи.

У так обзир не смо да се припреме мере народним, већ ипак здравствено и бољоста.

Огњановић, практ. лекар у Новом Саду. (Прочитано у сједници „Друге лекарске апотекарске доње Бачке“ 9. Јулија 1884.) У Новом Саду, издање књижевне Луке Јоцића и др. 1884. Цијена 20 новч. — Не дао Бог да има српски народ потребе од ове књиге, али омет хвала г. др. Огњановићу што се за времена постарао, да нам народ, на очиглед велике опасности која нам свијема пријети, не оставе без нужде поуке. Тај је задатак испунио г. Огњановић у овој књижици згодним начином. —

Митрополит Црногорски Василије Његош или Историја Црне Горе од 1750 до 1766 године. Написао Марко Драговић, секретар министарства просвјете и привредних дјела. Цетиње, у државној штампарији 1884. — Ову је расправу г. Драговић написао најприје у петроградском журналу „Хришћанско Чтење“, за тијем много попуњену у „Црногорици“, а овдје је износи у књизи пред српски свијет. Г. Драговић у пуној мјери заслужује да му се похвали труд, који је уложио у ово дјело, прикупивши растурени материјал за повјештавање једнога важнога одјела наше отаџбинске историје, који је он већ у овој књизи систематски сложио и критички претресно. Не сумњам да ће ипак ова напн лијеп одзив у нашем народу. Ми је са своје стране најтеплије препоручујемо.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 1. Јула. — Ове недеље имали смо за петг дана мањство прилично јам и ведро вријеме, на греко тих и лијепо вријеме. А море мирно.

Улазак и излазак Бојане био је слободан.

Доједрише:

Траб. при. „К. Скутарини“, тон. 34, кап. Сулејман Јусеф, из Обота, су 5 момака, крцат вуње.

Траб. при. „Зејтуни“, тон. 12, кап. Мехмед Тахид, из Медве, су 4 момака, крцат мурала.

Шкуна тур. „Уда Верди“, тон. 53, кап. Омер Вилази, из Медве, су 7 момака, крцат соли.

Траб. при. „Цвијет Св. Никола“, тон. 40, кап. Омер Шабан, из Обота, су 6 момака, крцат вуње.

Поједрише:

Траб. при. „К. Скутарини“, тон. 34, кап. Сулејман Јусеф, за Млетке, су 5 момака, крцат вуње.

Траб. при. „Зејтуни“, тон. 12, кап. Мехмед Тахид, су 4 момака, за Обот, крцат мурала.

Траб. тур. „Уда Верди“, тон. 53, кап. Омер Вилази, за Обот, су 7 момака, крцат соли.

Траб. при. „Цвијет Св. Никола“, тон. 40, кап. Омер Шабан, за Млетке, су 6 момака, крцат вуње.

Уцип, 15. Јулија. — Ово недеље имали смо вјетрове од II, III и IV, четвртна јакне, умјерене и лаганије: кад кад мало да не ведро, кад кад облачно, сјевање и помало кише.

Доједрише:

Траб. при. „Буона Сорте“, тон. 19, кап. Сулејман Осман, из Котора, празан.

Траб. при. „Махмудије“, тон. 32, кап. Мустафа Сулејман, из Млетак и Будве, крцат рлане трговине, за Обот и некрца пошто овдје.

Траб. тур. „Беландина“, тон. 14, кап. М. Зман, из Корчуле, крцат камења, за Драч.

Траб. итал. „Пјата ди Монепол“, тон. 11, кап. Марашло Лави, из Драча, празан.

Барка при. „Живио“, тон. 3, кап. А. Усин, из Драча, празан.

Поједрише:

Траб. при. „Буона Сорте“, тон. 19, кап. Сулејман Осман, за Крф, празан.

Траб. тур. „Беландина“, тон. 32, кап. М. Сулејман, за Обот, крцат из Млетак.

Траб. тур. „Беландина“, тон. 14, кап. Зман, за Драч, крцат камења, из Корчуле.

У Валденоче:

Бриг. тур. „Апелије“, тон. 80, кап. Н. Омер, из Сјакса, празан.

Шкуна при. „Бела Скутарина“, тон. 148, кап. Усин Бег, из Александрије, празан.

Сви су учинили пронајске кварантине.

Бар, 16. Јула. — Ове недеље имали смо вјетрове од I и VI квадранта, ведро небо и узбуњено море, а преко јутер по ноћи млатосмо највише добром кином јаким западним вјетром и узбуњеним морем.

Барометар држаше се између 76 — 77.

Стање температуре Реом. 23.

9. тек. мј. врати се уредно из Крфе и Арбаније пароброд аус-уг. „Данубио“ тон. 600, кап. Е. Богдановић, који искрца неколико путника и трговине за ову луку и крену јутра дан у 5 сахата за Далмацију и Тријешће.

Исти дан дође из Млетак траб. италијански, „Еторе“, тон. 76, кап. Скарпа Анђело, крцат опека за оидје.

10. тек. дође такођер из млетак траб. итал. „Веланте“, тон. 88, кап. Че зара Сионза, крцат опека за оидје.

Исти дан дође из Тријешћа и скунер грчки „Енидауро“ тон. — 60 — кап. Б. Касими, крцат различите трговине, неколико за оидје а остатком за Драч.

11. тек. дође из Тријешћа лагер аус-уг. „Саога“ тон. 52, кап. Бадазар Лујак, крцат лењма за оидје.

Исти дан дође из Тријешћа и Далмације пар. аус-уг. „Нил“, тон. 518, кап. Вите Милетић, који пошто искрца неколико трговине и путника за ову луку крену у одређено вријеме за Арбанију и Крф.

Такођер 11. тек. дође из Котора и брацерај-аус-уг. „Виртуоза Мариета“, тон. 14, управитељ. Трифун Цанутовић, крцат кака за оидје.

НОВИЈЕ.

— Бечки листови јављају из Лондона, да ће лондонска конвенција за који дан потврдити привремену погодбу о намирни најпречах потреба хијерских вајевиним из англиске државне владајнице. Последње тога ће се конвенција одгодити на неизвјесно вријеме.

— Изјаве англискег народа за политику Гадетонове владе у обнови изборног закона, а против конзервативца господскога дома, бивају сваки даном све жешће и величанственије. Последње великог лондонског збора скупио се митинг у лијевау англиске радиности, у Манчестру, ком је председавао чувени Џон Брајт. Говорно је министар Хартингтон; реујизао је поступак владе, али је изгласио, да није још вријеме мијењати устав госн. дома.

— „Правит. Вјесник“ доноси именовање ђен-ађутанта барона Корфа за ђен-губернатора амурско области и команданта војске исте војне области.

— По најновијим вјестима из Париза као да ће се ипак још овог лета узаконити измјена (ревиција) у става. Да би постигла слагу између сената и коморе, влада је, у споразуму с комором, одустала од промјене чл. VIII устава, који у одређивању годишњег прорачуна (буџета) даје и једном и другом чиниоцу законодавним једнака права. Влада је хтјела намјеном пошљедњу ријеч ујемчити комори.

— Предеједник швајцарског савеза, као старјешина међународног поштанског савеза, одбио је искање порте, да силама саопшти велики смјер у погледу укидања страних пошта у отом царству.

Телеграми „Гласа Црногорца.“

ТУЛОН, 17. Јула. — Од свиоћ умрло овдје од колере 8, у Марсљу 18.

ПРИЛОЗИ ЗА ЗИДАЊЕ

„ЗЕТСКОГА ДОМА“.

Његова Свјетлост Княз Александар Карађерђевић 50 наполеона у злату . . . 430 ф. — н. Госпођица Ида Николајевићева 5. наполеона у злату . . . 48 ф. — н.

Г. Марко Добројевић, трговац из Крупо у Крајини . . . 20 ф. — н.

(СКУПЉЕНО НА РИЈЕКИ ЦРНОЈЕВИЋА).

Перо Цашевић	15	—
Стефан Гвозденовић	12	—
Божо Булар	10	—
Митар Бурић учитељ	6	2
Лука Фатић	5	—
Матија Козић	5	—
Гаспар Камли	5	—
Перо Касина Заветовић	5	—
Лука Срат	4	—
Перо Н. Ракићковић	4	—
Косто Чаквић	4	—
Милош М. Вукчевић	3	—
Ника Шестан	3	—
Гета Козевић	3	—
Маре Михова	2	—
Анђе Јоковић	2	—
Васо Доичић	2	2
Гавро Јованов Поповић	2	4
Јован Бијановић	2	—

Суло Османовић	2	—
Симо Бахана	2	—
Јово Маркова Пинер	1	—
Касем Мехмеди	1	—
Ведуг Мустафа	1	—
Стано Перова Ракићковић	1	—
Петар Матија	75	—
Али Мухачевић	60	—
Перо Тановић	50	—

Свега ефор. 651 н. 93

Потова сума 5194 н. 38

Свега до сад ефор. 6846 н. 31

Цетиње, 21. Јула 1884.

Одбор за скупљање прилога:

М. Петровић. Ј. Поповић-Лановац.

М. Бакић. П. Врбаца.

Књижевни огласи.

Изашла је из штампе моја књига „Митрополит црногорски Василије Петровић Његош, или историја Црне Горе од 1750 до 1766 године“.

Књига има 8 штампаних табаца. Цијена је 1 ефор. а. н.

Ко жели ову књигу купити нека се обрати на потписаног, а може се купити у књижари г. Јевта Милића у Котору, и у књижари Милоша Драгића на Цетињу.

Цетиње, 22. Јулија 1884.

Марко Драговић

секр. мин. просвјете.

КЊИЖАРА ЛУКЕ ЈОЦИЋА И ДРУГА.

Изашла је из штампе нова и савремена књижица:

Како се ваља чувати и лијечити од

Колере.

за народ написао

Др. Илија Огњановић,

практ. лекар у Новом Саду.

(Прочитано у сједници „Друге лекарске апотекарске доње Бачке“ 9. Јулија 1884.)

Садржај је овој књижици: I. „Двијетри ријечи у напријед“ II. „Од чега долази колера“ III. „Како се ваља чувати од колере“ IV. „Како се убија гад (дизинфекција)“ V. „Како се од колере лијечи“.

Писац се трудио да што ранговетније обавијести народ како му се чувати ваља од ове тешке заразе, која је ногом својом крочила већ и у саму Јевропу, те и ако се и власти и сваки поједини својски не зауму око тога, да се несретној болестници тој стане на пут, могла би нас велика неспела снаћи. С тога ваља сваки поједини да за рана проучи шта му ваља чинити, те сии сложи да наредимо, да нас невоља ова еретно мимоиђе. Писац се служио дјелима најискуснијих људи у овој ствари, као проф. Леберта, Драшеа, Нимајера, Косица, и др.

Књижица је цијена 20 новч., ко нам пошле за 5 књига у напријед новац, том дајемо шесту књигу приде и шаљемо у крстопошту у нашем трошку.

Наруџбине молимо да нам се одмах шаљу, јер се од ове књиге не ће велики број штампати, пошто је продаја њена само за извјесно вријеме скопчана.

Књижара Луке Јоцића и др.

у Новом Саду.

(1—3)

Трговачке вјести.

Тријешће, 15. Јула.

Кава ниже цијене. Рио од ер. 49—67; бола ф. 70—96. Лагера ф. 70—80. Порторио ф. 94—115. Мока ф. 98—100.

Цукар прве марке готова роба од ер. 22.50—27.50.

Удс обично за јело ф. 43—44. Далматинско ф. 44—45. Талијанско фино ф. 70—89 по каволи.

Ориз тал. ф. 15—22.—; инглески ф. 11—18.50 Бакарар ф. 24.

Петролеј црвено држави по 9.60—10.— у баралах; ф. 12.— у сандуцима.

Маст свињска швава по ф. 65.—, инглеска ф. 61.

Слањина слабо тражена по ф. 61.— месо ф. 88—97. — Лој ф. 44.50. Нарвице и лимуни од ф. 2—4 сандук.

Рожићи ф. 5—6.50. Ђешиници ф. 35.— Грожије Суат. ф. 19—23. Смокве ф. 13—16.— Грамача ф. 10—13. Пауза ф. 11—15.— Лећа ф. 13—20.—

Сува босанска ф. 105—115. Истарска ф. 110.— слабо тражена. —

Коже стројене ф. 140—160. — Волоске еурово ф. 46—55. — Јагњеће 100 ком. ф. 75—115. Зечје ф. 24—35.

Лијес жље тражен, а цијене уздржане. — Сијено 150 новч. до 2.

Шлања босанска и хрватска ф. 34.— 26. Пшеница ф. 9.25—9.50. Букурт изаши ф. 7.20 до 7.30; Бакарар ф. — 8.25. Хрватски ф. 7.75 Рах ф. 7.30 3 об марска ф. 7.— Хрватска ф. 7.50 — Арбанашка ф. 6.25—7.

Тријешћанске курс: дне 15. Јула 1884.

Аустрајски државни вапир ф. 80.70 — 80.80, исти у сребру ф. — —; исти у злату ф. 102.20 5%, аустријска рента еор. 95.60.

Дионице народне банке ф. 857. — Кредат ф. 302.50—303; Лој ф. 620.

Лондон 10 лира стерлинга ф. 121.50—121.85; Наполеона ф. 9.66.967 1/2, а. вр. ципки ф. 5.70; државне марке ф. 59.50—59.60; францеско ф. 48.20—48.40.

ПОШТАРСКИ

ЉЕВНИ ТРАСПОРЕД

позаска и доласка пошта.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Котор у недељу; предавање до 10 и по ура у јутро; у уторник: предавање до 10 и по ура у јутро; у четвртак: предавање до 10 и по ура у јутро.

Долази из Котора, у уторник: раздавање у 1 уру по по дне; у сриједу: раздавање у 12 ура по дне; у четвртак: раздавање у 7 ура по по дне; у петак: раздавање у 6 ура по по дне, ако пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за Котор у четвртак, у 6 ура у јутро, предавање у сриједу до 6 ура по по дне.

Долази из Котора у четвртак у 8 ура по дне, раздавање у петак у 8 ура пред подне.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињ у понедељник, сриједу и суботу, предавање до 11 и по ура у јутро.

Долази с Ријеке, из Бара, с Давило ваграда, из Никшића, из Подгорице и из Уциња у уторник, четвртак и недељу, раздавање у 10 ура у јутро, ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињ у суботу, предавање у петак до 4 уре по по дне.

Долази у уторник, раздавање у 10 ура пред по дне.

Књижица је сваки дан отворена од 8 ура до 12 у јутро и од 4 до 6 по по дне

Цетиње, 1. Јуна 1883.

Управитељство

Књ. црногорске поште.

ОГЛАСИ.

Продаје се на Цетињу кућа у којој је државна апотека. Кућа даје годишње 50 наполеона у злату уз четворомјесечно принаме кирије. Продавалац дао је за исту 1100 талијера и при том придобио јој авлију која је повисила цијену куће. Ко исту жели купити, нека се обрати лично или писмено на г. Стевана Радоњића. (3—3)

5000

ОСТАТАКА ОД ЧОХЕ

(3—4 м.) у свијема бојама за потпуно мушко одијело шаље под ривалеом. 1 остатак за ф. 5.

L. Storch in Brunn

Што се не донадне, прима се патраг без замјерке.

Моштре шаљу се на привремено 10 новч. у поштакским билежима. (10—52)

Лијечење Радикално

и брзо

свијех

БОЛЕСТИ нервозних,

ЕПИЛЕПТИЧНИХ И ТАЈНИХ

по мојој сопственој методи.

Патрада се не транс напријед него код болесник одради.

Др. проф. А. МАЛАСПИНА

члан многих учених друштава

106, Faubourg, St. Antoine 106. Paris.

ЛЕКОВИ СЕ ДАЈУ БРЕКО ПИСМА.

(8—52)